

**JAVNO PREDUZEĆE
„TOPLIFIKACIJA“
Broj: 2475
L A Z A R E V A C**

JP “TOPLIFIKACIJA” LAZAREVAC

**GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU
ZA GODINU ZAVRŠENU 31. DECEMBRA 2021.**

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
2. OSNOVNI PODACI O PRIVREDNOM DRUŠTVU	4
2.1.1. Organizaciona i kadrovska struktura	5
2.1.2. Eksterni revizor.....	5
3. DELATNOST DRUŠTVA I OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI	6
4. FINANSIJSKI POLOŽAJ I REZULTAT POSLOVANJA DRUŠTVA	7
4.1. Analiza finansijskih i nefinansijskih pokazatelja.....	9
4.1.1. Obračun finansijskih pokazatelja	9
5. INFORMACIJE O ULAGANJIMA U CILJU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	14
6. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ I ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA	14
7. OTKUP SOPSTVENIH UDELA	14
8. INFORMACIJE O POSTOJANJU OGRANAKA	14
9. KORIŠĆENI FINANSIJSKI INSTRUMENTI OD ZNAČAJA ZA PROCENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPEŠNOSTI POSLOVANJA	14
10. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA	16
10.1. Kreditni rizik.....	17
10.1.1. Potraživanja od kupaca.....	17
10.1.2. Obaveze prema dobavljačima	17
10.2. Tržišni rizik.....	17
10.2.1. Rizik od promene kursa stranih valuta	18
10.2.2. Rizik od promene kamatnih stopa	18
10.2.3. Rizik od promene cena.....	18
10.3. Rizik likvidnosti	18
10.4. Upravljanje rizikom kapitala	19
11. POSLOVNI DOGAĐAJI NAKON ISTEKA POSLOVNE GODINE	19

1. UVOD

Zakonom o računovodstvu je propisana obaveza sastavljanja godišnjeg izveštaja o poslovanju za velika i srednja pravna lica i javna društva nezavisno od njihove veličine.

Sadržaj godišnjeg izveštaja o poslovanju je takođe propisan Zakonom. Međutim, izveštaj može da sadrži i druge podatke u skladu sa prosuđivanjem, potrebama i značajem informacija koje Preduzeće treba da obelodani i prezentuje.

Ovaj izveštaj sastoji se u pretvaranju iznosa prikazanih u bilansu stanja, bilansu uspeha i ostalim finansijskim izveštajima u relevantne pokazatelje kao što su procentualna učešća i indeksi i poređenja tih pokazatelja između obračunskih perioda ili ostvarenih i planiranih veličina radi uočavanja značajnih promena i tendencija kretanja.

2. OSNOVNI PODACI O PREDUZEĆU

Javno preduzeće za distribuciju toplotne energije “Toplifikacija” Lazarevac, osnovano je 16.08.2006. godine, kao privredno društvo za distribuciju toplotne energije “Toplifikacija” Lazarevac. JP “Toplifikacija” Lazarevac nastalo je promenom pravne forme iz privrednog društva, koje je osnovano Odlukom o osnivanju Privrednog društva za distribuciju toplotne energije “Toplifikacija” doo Lazarevac, broj I-1244/3 od 16. avgusta 2006. godine, koje je doneo Upravni odbor Javnog preduzeća “Elektroprivreda Srbije” u vršenju ovlašćenja Skupštine zavisnog Privrednog društva za proizvodnju, preradu i transport uglja-Rudarski basen “Kolubara” doo Lazarevac.

Privredno društvo “Toplifikacija” doo je registrovano u Registru Privrednih subjekata kod Agencije za privredne register dana 18.09.2006.godine, Rešenjem BD 144205/2006.

Odlukom o prenosu udela i osnivačkih prava bez naknade br. I-409/8 od 12.04.2007. godine Upravni odbor Javnog preduzeća “Elektroprivreda Srbije” u vršenju ovlašćenja Skupštine zavisnog Privrednog društva za proizvodnju, preradu i transport uglja Rudarski basen “Kolubara” doo Lazarevac, preneti su udeli i osnivačka prava po osnovu tog udela u PD “Toplifikacija” doo Lazarevac, bez naknade na Gradsku opštinu Lazarevac.

Odlukom broj 06-52/2007 od 13.06.2007. godine Skupština gradske opštine Lazarevac prihvatila je da se udeli i osnivačka prava bez naknade prenesu na gradsku opštinu Lazarevac,

Ugovorom o prenosu udela u Privrednom društvu za distribuciju toplotne energije “Toplifikacija” doo Lazarevac, broj 21152 od 21.06.2007. godine i Ov 186/2007 od 21.06.2007. godine, prenosilac udela Privredno društvo za proizvodnju, preradu i transport uglja Rudarski basen “Kolubara” doo Lazarevac, prenosi bez naknade udeo i sva prava po osnovu tog udela u PD “Toplifikacija” doo Lazarevac na sticacoca udela-Gradsku opštinu Lazarevac.

Odlukom o izmeni Odlukeo osnivanju privrednog društva za distribuciju toplotne energije “Toplifikacija” doo Lazarevac, br. 06-67/2007-IX od 21.06.2007. godine, Osnivačem Privrednog društva “Toplifikacija” doo Lazarevac imenovana je Gradska opština Lazarevac, Odlukom o promeni pravne forme društva sa ograničenom odgovornošću “Toplifikacija” doo Lazarevac u Javno preduzeće , broj 06-68/2007-IX od 21.06.2007. godine, čime se menja pravna forma u javno preduzeće, tako da novo poslovno ime glasi Javno preduzeće za distribuciju toplotne eneergije “Toplifikacija” Lazarevac.

Olukom o osnivanju Javnog preduzeća za distribuciju toplotne energije “Toplifikacija” Lazarevac broj 06-179/2007-IX od 26.09.2007. godine, Skupština gradske opštine Lazarevac osnovala je Javno preduzeće za distribuciju toplotne energije “Toplifikacija” Lazarevac.

Rešenjem broj BD 94177/2007 od 11.10.2007. godine Agencije za privredne registre upisano je u Registar privrednih subjekata Javno preduzeće za distribuciju toplotne energije “Toplifikacija” Lazarevac, Karađorđeva 32, skraćeno ime JP “Toplifikacija” Lazarevac, sa matičnim brojem 20199601 i PIB-om 104643237.

100% učešća u vlasništvu Preduzeća ima Gradska opština Lazarevac.

Matični broj Preduzeća je 20199601.

Poreski identifikacioni broj Preduzeća je 104643237.

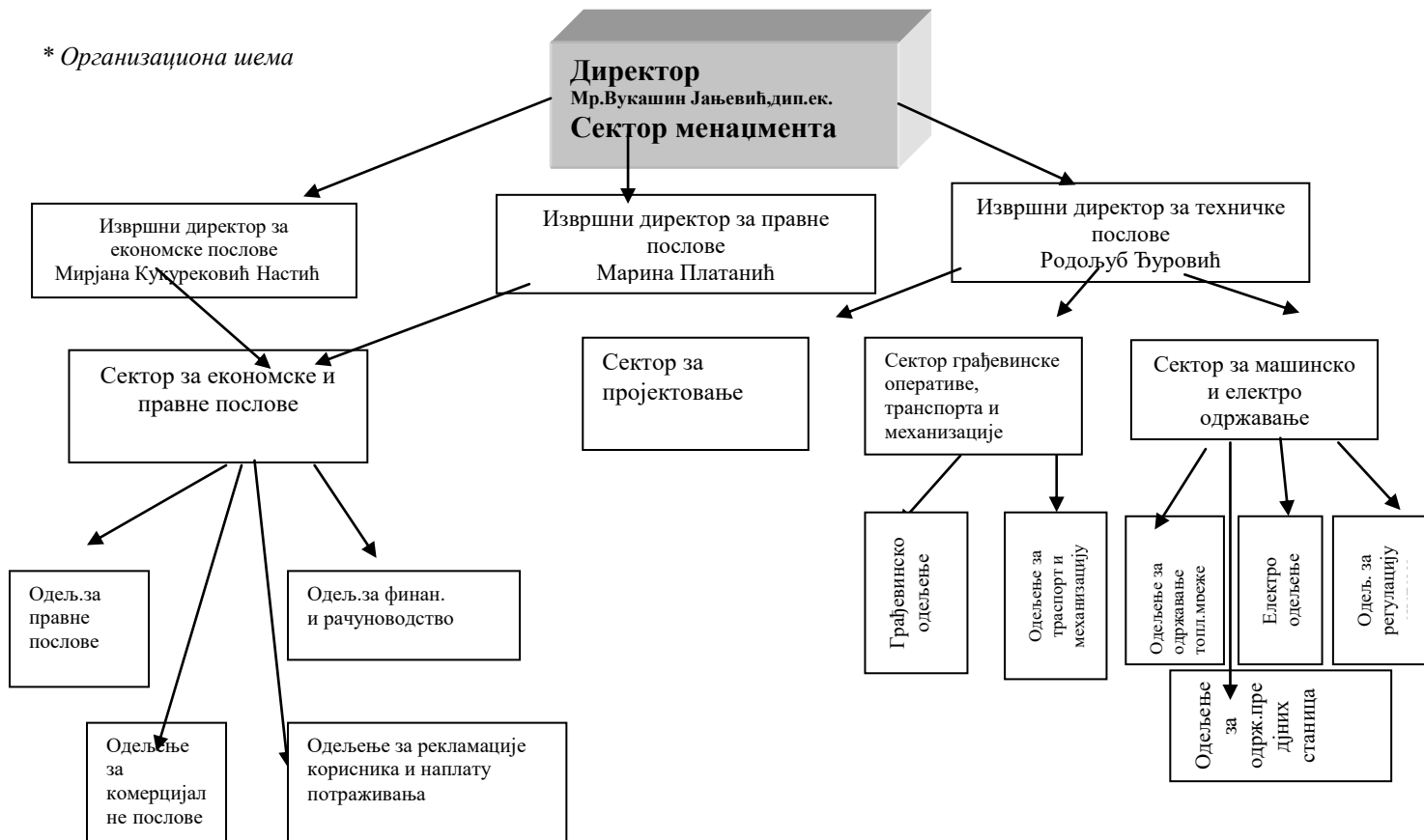
Sedište Preduzeća je u Lazarevcu, ul. Karađorđeva 32.

Web адреса Preduzeća je www.toplifikacija.net.

Preduzeće je u 2021. godini imalo prosečno 162 zaposlenih (u 2020. godini 164).

2.1.1. Organizaciona i kadrovska struktura

* Организациона шема

2.1.2. Eksterni revizor

Preduzeće je za 2021. godinu odabralo za eksternog revizora kompaniju KLS Revizija Beograd (2020: KLS Revizija Beograd).

3. DELATNOST DRUŠTVA I OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI

Osnovna delatnost Društva je 3530 - Snabdevanje parom i klimatizacija.

Naša poslovna snaga se ogleda u mladom timu ljudi koji svoje znanje stalno unapređuje kroz stručna usavršavanja.

Naročitu pažnju poklanjamo željama i zadovoljstvu krajnjih korisnika naših proizvoda kroz konstantnu komunikaciju sa njima, kako putem elektronskih medija, tako i u direktnoj komunikaciji, čime svoje usluge stalno unapređujemo.

4. FINANSIJSKI POLOŽAJ I REZULTAT POSLOVANJA PREDUZEĆA

U okviru ovog dela, prikazani su neki od relevantnih parametara poslovanja koji su značajni za pravilno razumevanje navedene materije.

Bilans uspeha

Struktura bruto rezultata	u 000 dinara	
	01.01- 31.12.2021.	01.01- 31.12.2020.
Poslovni prihodi	463.389	477.158
Poslovni rashodi	479.375	461.486
Poslovni rezultat	(15.986)	15.672
Finansijski prihodi	9.173	8.429
Finansijski rashodi	13	1
Finansijski rezultat	9.160	8.428
Prihodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz Bilans uspeha	9.897	5.085
Ostali prihodi	5.744	5.693
Rashodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koja se iskazuje po fer vrednosti kroz Bilans uspeha	10.457	22.343
Ostali rashodi	973	5.101
Rezultat iz redovnog poslovanja pre oporezivanja	(2.615)	7.434
UKUPNI PRIHODI	488.203	496.365
UKUPNI RASHODI	490.818	488.931
DOBITAK PRE OPOREZIVANJA	(2.615)	7.434
ODLOŽENI PORESKI RASHODI PERIODA		4.084
ODLOŽENI PORESKI PRIHODI PERIODA	2.861	
DOBITAK NAKON OPOREZIVANJA	246	3.350

Bilans stanja

AKTIVA	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>31.12.2021.</i>	<i>31.12.2020.</i>
Upisani a neuplaćeni kapital	3.016	3.016
Stalna imovina	1.373.705	1.388.921
Nematerijalna imovina	638	657
Koncesije, patenti, licence, softver i ostala nematerijalna ulaganja	638	657
Nekretnine, postrojenja i oprema	1.373.067	1.388.264
Zemljište i građevinski objekti	1.321.079	1.333.081
Postrojenje i oprema	51.988	55.183
Obrtna imovina	238.074	243.094
Zalihe	58.197	61.340
Materijal, rezervni delovi, alat i sitan inventar	57.933	60.873
Roba	152	62
Plaćeni avansi za zalihe i usluge	112	405
Potraživanja po osnovu prodaje	128.353	135.109
Potraživanja od kupaca u zemlji	128.353	135.109
Ostala kratkoročna potraživanja	6.116	141
Ostala potraživanja	6.116	141
Kratkoročni finansijski plasmani	3.335	20.266
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	40.763	23.283
Kratkoročna aktivna vremenska razgraničenja	1.310	2.955
Ukupna aktiva - Poslovna imovina	1.614.795	1.635.031

PASIVA	u 000 dinara	
	31.12.2021.	31.12.2020.
Kapital	1.342.385	1.354.545
Osnovni kapital	1.042.790	1.042.790
Upisani a neplaćeni kapital	3.016	3.016
Neraspoređeni dobitak	296.579	308.739
Gubitak		
Dugoročna rezervisanja i dugoročne obaveze	47.685	48.655
Dugoročna rezervisanja	11.063	11.988
Dugoročna pasivna vremenska razgraničenja	36.622	36.667
Odložene poreske obaveze	34.906	37.767
Kratkoročna rezervisanja i kratkoročne obaveze	189.819	194.064
Obaveze iz poslovanja	176.905	177.937
Ostale kratkoročne obaveze	12.914	16.127
Ukupna pasiva	1.614.795	1.635.031

Prema podacima iz tabele Bilansa uspeha, vidimo da je Preduzeće ostvarilo dobit na kraju 2021.godine u iznosu od 246 hiljada dinara.

Rezultat pre oporezivanja na kraju 2021. godine predstavlja gubitak u iznosu od 2.615 hiljada dinara.

4.1. Analiza finansijskih i nefinansijskih pokazatelja

Organi upravljanja Preduzeća analiziraju ostvarene prihode, rashode i rezultat poslovanja. Takođe, analiziraju se i upoređuju osnovni finansijski pokazatelji kao što su:

- prinos na ukupni kapital
- neto prinos na sopstveni kapital
- poslovni neto dobitak (stopa neto dobitka)
- stepen zaduženosti
- stepeni likvidnosti
- neto obrtni kapital

4.1.1. Obračun finansijskih pokazatelja

Finansijski pokazatelji predstavljaju odnose karakterističnih veličina bilansa stanja i bilansa uspeha koji su od značaja za ocenu finansijskog statusa, rentabilnosti i upravljanja Preduzeća. U nastavku su prikazani finansijski pokazatelji za 2021:

- **Pokazatelj rentabilnosti**

Suština rentabilnosti polazi od činjenice da se tokom poslovanja Preduzeća ostvari što veća dobit uz što manje angažovanih sredstava.

Rentabilnost je veoma značajna u poslovanju, ali ne sme biti u suprotnosti sa načelom likvidnosti. Da bi se ostvarila što veća dobit, neophodno je angažovati više novčanih sredstava uz što manji trošak i uz plasiranje proizvoda i usluga na efikasan način klijentima, dok likvidnost zahteva da se sve dospele obaveze izmire u datom vremenu.

Najčešći pokazatelji rentabilnosti finansijskih organizacija su analizirani u nastavku teksta.

Prinos na ukupan kapital (eng.: ROA – Return on Assets) je pokazatelj rentabilnosti, profitabilnosti Preduzeća i utvrđuje se stavljanjem u odnos bruto dobiti i kapitala, odnosno po formuli:

$$\text{Prinos na ukupni kapital} = \frac{-2.615}{1.342.385} \times 100 = -0,19$$

Prinos na ukupan kapital se izražava u procentima i pokazuje koliki je prinos ostvaren na ukupno angažovana sredstva. Sa aspekta poslovanja preduzeća, prinos na ukupni kapital u 2021. godini iznosi -0,19% dok je u 2020. godini ovaj pokazatelj iznosio 0,55%.

Neto prinos na sopstveni kapital (eng.: ROE - Return on Equity) je takođe značajan pokazatelj rentabilnosti Preduzeća i izračunava se stavljanjem u odnos neto dobiti i kapitala, odnosno po formuli:

$$\text{Neto prinos na sopstveni kapital} = \frac{246}{1.342.385} \times 100 = 0,02$$

Neto prinos na sopstveni kapital se isto izražava u procentima i meri profitabilnost ostvarenu angažovanjem sopstvenog kapitala vlasnika. U 2021. godini, ovaj pokazatelj je iznosio 0,02% dok je u 2020. godini iznosio 0,25%.

Poslovni neto dobitak (stopa neto dobitka) je takođe pokazatelj rentabilnosti Preduzeća i dobija se stavljanjem u odnos neto dobiti i poslovnih prihoda, odnosno po formuli:

$$\text{Stopa neto dobitka} = \frac{246}{463.389} \times 100 = 0,5\%$$

Ovaj rasio izražen u procentima pokazuje nam kolika je profitabilnost Društva u odnosu na ukupne poslovne prihode. U 2021. godini, ovaj pokazatelj je iznosio 0,05 % dok je u 2020. godini

iznosio 0,70%. To bi značilo da svakih 100 dinara prihoda od prodaje i pružanja usluga donosi 5 dinara neto dobitka.

- **Pokazatelj finansijske strukture**

Rezultat koji društva ostvaruju može da potiče iz različitih izvora finansiranja. Izuzetno je važno sagledati obim korišćenja sopstvenih i tuđih izvora finansiranja. Za prikaz odnosa sopstvenih i tuđih izvora finansiranja najčešće se koriste sledeći pokazatelji:

Stepen zaduženosti je pokazatelj solventnosti i finansijske strukture društva i dobija se stavljanjem u odnos ukupnih obaveza, uključujući i rezervisanja, i ukupne pasive, odnosno po formuli:

$$\text{Stepen zaduženosti} = \frac{47.685}{1.614.795} \times 100 = 2,95\%$$

Ovaj pokazatelj se izražava u procentima i pokazuje učešće pozajmljenog kapitala u ukupnim izvorima finansiranja. U slučajevima kada je stepen zaduženosti manji, to je finansijska struktura Preduzeća bolja i rizik od nesolventnosti je znatno manji. To znaci da se preduzeće u većoj meri finansira iz sopstvenih izvora finansiranja. Na kraju 2021. godine, pokazatelj zaduženosti je iznosio 2,95% dok je u 2020. godini isti iznosio 2,98%. Ovi rezultati pokazuju da se preduzeće finansira iz sopstvenih izvora.

Racio pokrića rashoda na ime kamate je pokazatelj pokrića Preduzeća, koji stavlja u odnos neto dobitak i iznos ukupnih rashoda po osnovu kamata za posmatrani period i izračunava se po formuli:

$$\text{Racio pokrića rashoda na ime kamata} = \frac{246}{13} \times 100 = 1.892,31$$

Ovaj racio meri stepen opterećenja neto dobitka, kao prinosa na ukupno angažovanu imovinu Preduzeća, izdacima za kamatu. Obzirom da Preduzeće nema rashode od kamata (što se vidi iz prethodnog pokazatelja), finansijska pozicija Preduzeća i po osnovu ovog pokazatelja je stabilna. Racio pokrića rashoda na ime kamate za prethodnu godinu je takođe stabilan.

- **Pokazatelji likvidnosti**

Pod likvidnošću se podrazumeva sposobnost Preduzeća da na vreme i u roku izmiri sve dospele obaveze. Održavanje likvidnosti je od vitalnog značaja za svaki privredni subjekt, a posebno za finansijsku organizaciju.

Najvažniji pokazatelji likvidnosti prikazani su u nastavku.

Stepen likvidnosti I je pokazatelj likvidnosti, odnosno prikazuje sposobnosti analiziranog Preduzeća da blagovremeno izmiri sve svoje dospele obaveze. Dobija se stavljanjem u odnos gotovine i gotovinskih ekvivalenata i kratkoročnih obaveza, odnosno po formuli:

$$\text{Stepen likvidnosti I} = \frac{40.763}{189.819} \times 100 = 21,47\%$$

Pomenuti racio pokazuje sa koliko dinara gotovine i gotovinskih ekvivalenata je pokriven jedan dinar kratkoročnih obaveza. Što je pokazatelj veći Preduzeće je likvidnije, jer poseduje više raspoloživih novčanih sredstava za izmirenje dospelih obaveza. Poželjno pravilo za ovaj racio je 1:1. U 2021. godini, stepen likvidnosti prvog stepena je iznosio 21,47% što znači da je svakih 100 dinara kratkoročnih obaveza bio pokriven sa 21,47 dinara gotovine i gotovinskih ekvivalenata. U 2020. godini, ovaj pokazatelj je iznosio 12,00% što govori da je društvo svakih 100 dinara kratkoročnih obaveza pokrivalo sa 12,00 dinara gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

Stepen likvidnosti II (racio reducirane likvidnosti ili acid test) dobija se stavljanjem u odnos kratkoročnih potraživanja, plasmana i gotovine i kratkoročnih obaveza, odnosno po formuli:

$$\text{Stepen likvidnosti II} = \frac{178.567}{189.819} \times 100 = 94,07\%$$

Ovaj racio pokazuje sa koliko dinara likvidne obrtne imovine odnosno kratkoročnih potraživanja, plasmana i gotovine je pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza. Smatra se da, kada je ovaj pokazatelj veći od 1 da je društvo likvidno (u teoriji bi ovaj odnos trebao da bude 2:1), ali treba uzeti u obzir i strukturu likvidne imovine, stepen naplativosti potraživanja i sinhronizaciju tokova priliva i odliva novca. U našem slučaju likvidnost II stepena je 94,07% i pokazuje da je 100 dinara kratkoročnih obaveza pokriveno sa 94,07 dinara obrtnih sredstava (bez zaliha). Racio je neznatno veći u odnosu na prethodnu godinu kada je iznosio 92,13%.

Neto obrtni kapital (neto obrtna sredstva) je deo obrtne imovine Preduzeća finansiran iz dugoročnih izvora i utvrđuje se po sledećoj formuli:

$$\text{Neto obrtni kapital} = 238.074 - 189.819 = 48.255$$

U praksi, što je neto obrtni kapital veći, smatra se da je društvo solventnije i likvidnije. Neto obrtni kapital Preduzeća je pozitivan i iznosi RSD 48.255 hiljada dok je u prethodnom periodu iznosio RSD 49.030 hiljada.

5. INFORMACIJE O ULAGANJIMA U CILJU ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Svet bi bio mnogo lepše mesto, kada bismo svi zajedno mislili na zaštitu naše prirode. Mi smo svesni da kao odgovorna kompanija treba da pazimo na naše životno okruženje sa više različitih aspekata.

Preduzeće nema značajanog i direktnog uticaja na zagađenje životne sredine.

Preduzeće teži da sva papirna dokumenta i komunikaciju zameni elektronskom i sugeriše na smanjenu potrošnju papira. Na taj način se podiže svest svih zaposlenih ka očuvanju životne sredine i okoline.

6. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ I ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA

Preduzeće ima jasno definisan plan razvoja za naredni period. U narednim godinama, radiće se na proširenju postojeće mreže. Preduslov za to je osposobljavanje Toplane da isporuči adekvatne količine toplotne energije, kao našeg dobavljača. Podsećamo da JP “Toplifikacija” Lazarevac vrši isporuku i naplatu utrošene toplotne energije, koju kupuje od JP EPS Ogranak Kolubara. Pored toga, biće izvršene i sanacije postojećih delova sistema koji imaju gubitke..

Kao što je ranije pomenuto, Preduzeće će u narednom periodu nastaviti da poklanja pažnju željama i zadovoljstvu korisnika usluga.

Kupcima je omogućeno praćenje stanja na sajtu JP “Toplifikacija” Lazarevac www.toplifikacija.net, kao i slanje on line reklamacija, čime je znatno skraćeno vreme u rešavanju reklamacija korisnika.

7. OTKUP SOPSTVENIH UDELA

Nema sticanja sopstvenih udela društva u toku 2021. i 2020. godine.

8. INFORMACIJE O POSTOJANJU OGRANAKA

Preduzeće nema registrovanih ogranaka.

9. KORIŠĆENI FINANSIJSKI INSTRUMENTI OD ZNAČAJA ZA PROCENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPEŠNOSTI POSLOVANJA

Klasifikacija finasijskih sredstava se utvrđuje na početku inicijalnog priznavanja, odnosno kada Preduzeće postane strana u ugovornim odnosima u vezi sa instrumentom.

Nakon početnog priznavanja, sva sredstva koja spadaju u okvir MSFI 9 se odmeravaju na jedan od sledećih načina:

- Po amortizovanoj vrednosti;
- Po fer vrednosti kroz ukupni ostali rezultat (FVTOCI);
- Po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL).

Klasifikacija i vrednovanje finasijskih sredstava u skladu sa MSFI 9 zavisi od dva osnovna kriterijuma:

a) poslovnog modela na osnovu kojeg se upravlja finasijskim sredstvom;

b) karakteristika ugovorenih novčanih tokova finansijskog sredstva ("SPPI" test - Solely Payments of Principal and Interest).

Procena poslovnog modela na osnovu kojeg se upravlja finansijskim sredstvima je ključna za klasifikaciju finansijskih sredstava. Poslovni model se utvrđuje na nivou koji odražava kako se upravlja grupom finansijskih sredstava da bi se postigao određeni poslovni cilj. Poslovni model ne zavisi od namera rukovodstva za pojedinačni instrument. Ovaj uslov ne posmatra svaki instrument pojedinačno već viši nivo grupisanja. Moguće je da Društvo ima više od jednog poslovnog modela na osnovu kojeg se upravlja finansijskim sredstvima.

Test poslovnog modela se vrši na sledeći način:

- Podeliti finansijska sredstva u posebne grupe ili portfolija u skladu sa načinom kako se njima upravlja (na primer: zajmovi i potraživanja se mogu grupisati zajedno jer se drže za naplatu keša, a retko ili skoro nikad za prodaju);
- Identifikuju se ciljevi koji se koriste u toku poslovanja za upravljanje tim grupa ili portfolijom sredstava (na primer cilj za potraživanja je da se drže i naplaćuju (prikuplja keš));
- Na bazi tih ciljeva, klasifikuje se svaka grupa ili portfolio kao "drže se za prikupljanje novčanih tokova", "drže se za prikupljanje novčanih tokova i prodaju" i "ostalo".

Sredstvo klasifikovalo u kategoriji po amortizovanoj vrednosti treba da ispuni oba kriterijuma:

- Poslovni model: finansijsko sredstvo se drži radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova;
- SPPI test: da li ugovoreni uslovi daju pravo na novčane tokove koji predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.

Sredstvo klasifikovalo u kategoriji po fer vrednosti kroz ukupni ostali rezultat (FVTOCI) treba da ispuni oba kriterijuma:

- Poslovni model: finansijsko sredstvo se drži radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i prodaje;
- SPPI test: da li ugovoreni uslovi daju pravo na novčane tokove koji predstavljaju samo plaćanje glavnice i kamate.

Samo zajmovi, potraživanja, ulaganja u dužničke hartije i slični dužnički instrumenti mogu da se kvalifikuju za odmeravanje po amortizovanoj vrednosti ili FVTOCI. U slučaju da dužnički instrument ne ispunjava ove kriterijume odmerava se po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL).

Procena poslovnog modela se vrši na kraju svakog izveštajnog perioda kako bi se utvrdilo da li je došlo do promene u poslovnom modelu u odnosu na prethodni period. U tom slučaju vrši se reklasifikacija finansijskih sredstava u odgovarajuću kategoriju (amortizovana vrednost, FVOCI, FVPL).

Svi derivati koji su u obuhvatu MSFI 9 se odmeravaju po fer vrednosti. Sve promene se priznaju kroz bilans uspeha.

Obezvredjenje (umanjenje vrednosti)

Priznavanje obezvređenja finansijskih sredstava koji se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti ili fer vrednosti kroz ukupni ostali rezultat (FVOCI) vrši se na osnovu obezvređenja po očekivanom kreditnom gubitku (Expected credit loss).

Preduzeće primenjuje model tri nivoa za određivanje obezvređenja finansijskih sredstava, koji se baziraju na tome da li je došlo do značajnog pogoršanja kreditnog rizika sredstva. Od nivoa u kome je sredstvo zavisice iznos obezvređenja koji je potrebno da se prizna kao i iznos prihoda po osnovu kamate:

Nivo 1: Kreditni rizik se nije značajno povećao od dana inicijalnog priznavanja - Priznaje se 12-mesečni očekivani kreditni gubitak;

Nivo 2: Kreditni rizik se značajno povećao od dana inicijalnog priznavanja - Priznaje se očekivani kreditni gubitak za celo trajanje finansijskog sredstva. Prihodi od kamate se priznaju na bruto principu;

Nivo 3: Finansijska imovina već obezvređenja - priznaje se očekivani kreditni gubitak za celo trajanje finansijske imovine. Prihodi od kamate se priznaju na neto osnovi.

Očekivani kreditni gubitak za 12 meseci se računa tako što se verovatnoća nastanka neispunjenja po sredstvu (default) u narednih 12 meseci, množi sa ukupnim očekivanim kreditnim gubitkom (tokom celog trajanja sredstva) koji bi nastao kao rezultat neispunjenja, bez obzira kada će se gubici desiti. Dakle, 12-mesečni očekivani kreditni gubici predstavljaju očekivane kreditne gubitke za celo trajanje sredstva koji su očekivani da će se desiti kao posledica mogućih neispunjenja u narednih 12 meseci od pribavljanja ili datuma izveštavanja.

Očekivani kreditni gubitak za celo trajanje finansijskog sredstva predstavlja sadašnju vrednost očekivanih kreditnih gubitaka koji će se desiti ako dođe do neispunjenja od strane dužnika u bilo kom momentu tokom važenja ugovorenih obaveza.

U slučaju značajnog povećanja kreditnog rizika, umesto 12-mesečnog očekivanog gubitka priznaje očekivani kreditni gubitak za celo trajanje sredstva. Posmatra se promenama u riziku neispunjenja, a ne na promenama u iznosu očekivanog kreditnog gubitka. Značajno povećanje kreditnog rizika (tj. prelazak sa Novo 1 na Novo 2) može da uključi sledeće:

- -promene u opštim ekonomskim ili tržišnim uslovima,
- -značajne promene u operativnom rezultatu ili finansijskoj poziciji dužnika,
- -promene u iznosima finansijske podrške koja je dostupna Društvu,
- -očekivano ili potencijalno kršenje kovenanata (posebnih odredaba u ugovoru),
- -očekivano kašnjenje u plaćanju, itd.

Preduzeće računa očekivani kreditni gubitak na sledeći način:

1. Identifikuju se moguća scenarija (ishodi) koja mogu da se dese u praksi u vezi sa neispunjenjem obaveza (defaults);
2. Procenjuje se novčani gubitak u svakom od datih scenarija (ishoda);
3. Taj novčani gubitak se množi sa verovatnoćama dešavanja tih scenarija (ishoda) i
4. Na kraju se tako ponderisani iznosi svih scenarija (ishoda) sabiraju i dobija se očekivani kreditni gubitak.

Preduzeće ne identifikuju svaki mogući ishod, već razmatra najmanje dva ishoda I to:

- verovatnoća da će se desiti kreditni gubitak i
- verovatnoća da se kreditni gubitak neće desiti.

10. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Preduzeće je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

- a) kreditni rizik,
- b) tržišni rizik (koji obuhvata rizik od promene kursa stranih valuta, rizik od promene kamatnih stopa i rizik od promene cena) i
- c) rizik likvidnosti.

Upravljanje rizicima u Preduzeću je usmereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Preduzeća u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta.

Dnevnim nadzorom nad svim aktivnostima u skladu sa sistemom unutrašnje kontrole i procedurama upravljanja rizicima, kao i pažljivim nadgledanjem trendova razvoja na tržištu, merenjem rezultata, odobravanjem uvođenja novih proizvoda, organizovanjem akcija sa popustima za određene proizvode, Preduzeće procenjuje i priprema planove budućih novčanih tokova, prati redovne i potencijalne obaveze i obezbeđuje sredstva za tekuću likvidnost. U cilju smanjenja rizika poslovanja Preduzeće poseduje polise osiguranja imovine i zaposlenih po osnovu rizika koji se mogu osigurati. Preduzeće na raspolaganju ima i odobrene kreditne linije koje svakog trenutka može iskoristiti za potrebe održanja likvidnosti.

10.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik da će jedna strana u finansijskom instrumentu, neispunjenjem svoje obaveze, prouzrokovati finansijski gubitak druge strane.

Kreditni rizik nastaje kod gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, potraživanja od pravnih i fizičkih lica i preuzetih obaveza.

10.1.1. Potraživanja od kupaca

Izloženost Preduzeća po osnovu kreditnog rizika za potraživanja od kupaca iznosi 365 dana.

Nedospela potraživanja dospevaju uglavnom u roku od 20 dana od datuma fakturisanja usluga, u zavisnosti od ugovorenih rokova plaćanja.

10.1.2. Obaveze prema dobavljačima

Obaveze prema dobavljačima na dan 31.12.2021. iskazane su u iznosu od RSD 176.905 hiljada (31.12.2020. RSD 177.937 hiljada). Iskazane obaveze su većim delom dospele za plaćanje. Dobavljači uglavnom ne zaračunavaju zatezne kamate na dospele obaveze. Preduzeće dospele obaveze, saglasno politici upravljanja finansijskim rizicima, izmiruje u ugovorenim i zakonom propisanim rokovima.

Najveći deo obaveza se odnosi na JP EPS Ogranak Kolubara za isporučenu toplotnu energiju, i odnosi se na dug iz prethodnog perioda (period 2012-2014 godine). U toku su pregovori oko detalja reprograma duga sa JP EPS Ogranak Kolubara.

Tržišni rizik

Rizik da će fer vrednost ili budućí tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih cena. Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- a. valutnog rizika,
- b. rizika kamatne stope i
- c. drugih rizika od promene cene.

10.1.3. Rizik od promene kursa stranih valuta

Valutni rizik je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznog kursa.

Valutni rizik (ili rizik od kursnih promena) se javlja kod finansijskih instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja nije funkcionalna valuta u kojoj su oni odmereni.

10.1.4. Rizik od promene kamatnih stopa

Rizik od promene kamatnih stopa je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih kamatnih stopa.

Rizik od kamatne stope se javlja kod kamatonosnih finansijskih instrumenata priznatih u bilansu stanja (na primer, krediti i potraživanja i emitovani dužnički instrumenti) i kod nekih finansijskih instrumenata koji nisu priznati u bilansu stanja (na primer, nekim obavezama po kreditima).

Preduzeće vrši analizu izloženosti riziku od promene kamatnih stopa na dinamičkoj osnovi uzimajući u obzir alternativne izvore finansiranja i refinansiranja, pre svega za dugoročne obaveze budući da one predstavljaju najznačajniju kamatonosnu poziciju. Aktivnosti upravljanja rizicima imaju za cilj da optimizuju neto rashod od kamata, uz uslov da su tržišne kamatne stope na nivou koji je u skladu sa poslovnom strategijom Preduzeća.

10.1.5. Rizik od promene cena

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju od rizika kamatne stope ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

Rizik od promene cena se javlja kod finansijskih instrumenata zbog promena, na primer, cena robe ili cena kapitala.

10.2. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da Preduzeće neće biti u mogućnosti da finansira sredstva odgovarajućim izvorima finansiranja sa stanovišta rokova i stopa i rizik nemogućnosti da se sredstvo realizuje po razumnoj ceni u odgovarajućem vremenskom okviru.

Preduzeće upravlja likvidnošću sa ciljem da osigura da izvori finansiranja budu raspoloživi za izmirenje obaveza u trenutku njihovog dospeća. Preduzeće neprekidno procenjuje rizik likvidnosti identifikovanjem i praćenjem promena u izvorima finansiranja potrebnim za ispunjenje poslovnih ciljeva Preduzeća, a u skladu sa poslovnom strategijom Preduzeća.

Upravljanje likvidnošću je centralizovano na nivou Preduzeća. Preduzeće svojom imovinom i obavezama upravlja na način koji mu obezbeđuje da u svakom trenutku ispunjava sve svoje obaveze.

U cilju zaštite od promene deviznog kursa, Preduzeće u periodima u kojima ima višak slobodnih obrtnih sredstava, sa poslovnim bankama ugovara terminske kupovine deviznih sredstava sa

pokrićem (pokriveni forward) sa dospećima u terminima dospelosti poznatih deviznih finansijskih obaveza.

10.3. Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja kapitalom je da Preduzeće zadrži sposobnost da nastavi sa svojim poslovanjem u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi očuvalo optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala. Preduzeće prati kapital na osnovu koeficijenta zaduženosti, koji se izračunava kao odnos neto dugovanja Preduzeća i njegovog ukupnog kapitala.

Preduzeće procenjuje da su finansijski rizici na prihvatljivom nivou, odnosno da je sistem internih kontrola vezan za ovu grupu rizika efikasno dizajniran i vrlo efektivan za ostvarivanje ciljeva.

11. POSLOVNI DOGAĐAJI NAKON ISTEKA POSLOVNE GODINE

Preduzeće prati sve važne poslovne događaje koji su nastupili nakon isteka poslovne godine u skladu sa MRS 10. Okolnost koja će imati negativan uticaj na ekonomiju, kako na makro, tako i na mikro nivou, jeste rat koji je eskalirao u Ukrajini u februaru 2022. godine. Dalji obim uticaja krize u Ukrajini na poslovanje Preduzeća zavisice od razvoja događaja. Dalja eskalacija ukrajinske krize i oštire sankcije Rusiji bi verovatno dovele do ekonomske krize u Evropi, čija bi dubina i intezitet prvenstveno zavisila od mera ekonomskog „rata“ koje bi međusobno primenjivale Evropska unija i Rusija.

Lazarevac, 30.3.2022.

DIREKTOR

Mr. Vukašin Janjević, dipl.ecc